

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет гуманітарно-педагогічний
«19» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Галузь знань *С «Соціальні науки, журналістика та інформація»*

Спеціальність *053 «Психологія»*

Освітня програма *«Психологія»*

Факультет (ННІ) *Гуманітарно-педагогічний*

Розробники: *доцент кафедри психології, к.пед.н., доцент Смолінчук Л.С.
професор кафедри бджільництва, д.с.-г.н., професор Гончаренко І.В.
асистент кафедри бджільництва, к.с.-г.н., Видрик А.В.*

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Опис навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна «Реабілітаційна психологія» спрямована на збагачення і поглиблення міждисциплінарних знань майбутніх психологів, підвищення рівня їх психологічної та професійної компетентності. В процесі вивчення дисципліни студенти опанують поняттям «реабілітаційна психологія»; усвідомлять її місце в структурі психологічної науки і практики; зрозуміють мету і завдання реабілітаційної психології в сучасному світі; засвоять методи психологічної реабілітації, особливості складання реабілітаційних програм, оволодіють практичними навичками їх застосування.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	С 4	
Освітня програма	Психологія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	3	4
Семестр	5	6-7
Лекційні заняття	30 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	60 год.	108 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: створити у студентів цілісне уявлення про процес психологічної реабілітації, його напрями та форми; сприяти формуванню навичок надання психологічної реабілітаційної допомоги та розвитку особистісних і професійних якостей майбутніх практичних психологів.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності психолога в різних сферах практики.

ЗК4. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями у тому числі в полікультурному просторі.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, критично сприймати інформацію, оцінювати хід та результати власної професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення у ситуаціях власної професійної діяльності.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній сфері.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії як у повсякденному, так і професійному житті.

ЗК9. Здатність працювати в команді, уміння організовувати роботу команди.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків людини на різних вікових етапах її розвитку, а також різних груп.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел, у тому числі іншомовних.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову): добирати і впроваджувати необхідні психодіагностичні методики, корекційні, психотренінгові методи, вести психологічну консультативну бесіду, застосовувати психотерапевтичні техніки відповідно до запитів клієнтів.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища в нормі та патології, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ, можливості їх коригування у контексті професійних завдань.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. іноземних та з використанням інформаційнокомунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців як рідною мовою, так і іноземною.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН 11. Складати та реалізовувати план діагностичного, корекційного, реабілітаційного, консультативного та психотерапевтичного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Реабілітаційна психологія як практична дисципліна														
Тема 1. Основні поняття та історичний розвиток реабілітології. Особливості реабілітаційного процесу. Предмет реабілітаційної психології.	1		2	2			4		2					8
Тема 2. Базові чинники в психологічній реабілітації. Мотивація у реабілітології.	2		2	2			4			2				8
Тема 3. Методи психологічної реабілітації.	3		2	2			4		2	2				6
Тема 4. Психологічна реабілітація соматично хворих та осіб з обмеженими можливостями.	4		2	2			4			2				8
Тема 5. Психологічна реабілітація залежностей.	5		2	2			4		2					8
Разом за модулем 1	40		10	10			20	50	6	6				38
Модуль 2. Коні для лікування, загартування та реабілітації психо-невральних та психодинамічних захворювань														
Тема 1. Історія виникнення іпотерапії у світі та в Україні. Психофізіологічні аспекти застосування коней в реабілітації хворих	6		2	2			4							
Тема 2. Відбір та дрессинг коней для іпотерапії	7		2	2			4							
Тема 3. СДУГ, аутизм та їзда верхи	8		2	2			4							
Тема 4. Іпотерапія для хворих на ДЦП та синдром Дауна	9		2	2			4							
Тема 5. Іповенція та іпотерапія в реабілітації військових та комбатантів	10		2	2			4							
Разом за модулем 2 ...	40		10	10			20							

Модуль 3. Апітерапія в реабілітації та оздоровленні пацієнтів

Тема 1. Апітерапія: історія становлення, біологічні властивості продуктів бджільництва та їх застосування в сучасній медицині	11		2	2			4						
Тема 2. Біологічні основи апітерапії та роль бджолої сім'ї у реабілітації	12		2	2			4						
Тема 3. Характеристика та застосування продуктів бджільництва для зміцнення нервової системи	13		2	2			4						
Тема 4. Оздоровчий вплив апібудиноків (сон на вуликах) та апіаромотерапії	14		2	2			4						
Тема 5. Практика безпеки та перша допомога при роботі з пацієнтами на пасіці	15		2	2			4						
Разом за модулем 3	40		10	10			20						
Усього годин	120		30	30			60		6	6			108

2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Реабілітаційна психологія як наука і практична дисципліна	2
2.	Базові чинники в психологічній реабілітації	2
3.	Методи психологічної реабілітації	2
4.	Психологічна реабілітація осіб з різними видами порушень здоров'я та травматизації.	2
5.	Особливості психологічної реабілітації осіб з різними видами залежностей	2
6.	Наукові основи іпотерапії: фізіологічний, емоційний та енергетичний рівні	2
7.	Відбір та дрессинг коней для іпотерапії	2
8.	Коні для лікування, загартування та реабілітації психо-невральних та психодинамічних захворювань	2
9.	Іпотерапія та іповенція в оздоровчому процесі	2
10.	Застосування іпотерапії в системі комплексної реабілітації комбатантів	2
11.	Наукові основи апітерапії: фізіологічна активність продуктів бджільництва та стратегії їх застосування	2
12.	Біологічні основи апітерапії та реабілітаційний потенціал бджолої сім'ї	2

13	Апітерапія: характеристика та застосування продуктів бджільництва	2
14	Комплексна реабілітація в апібудиночках: поєднання мікровібраційного, біоенергетичного та інгаляційного впливу бджолої сім'ї	2
15	Основи безпеки в апітерапії: профілактика ускладнень та алгоритм першої допомоги при роботі з пацієнтами на пасіці	2

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Мета, принципи, завдання та функції реабілітації	2
2.	Реабілітаційний процес: фази та чинники. Мотивація в реабілітології.	2
3.	Місце і роль психодіагностики в реабілітаційному процесі	2
4.	Реабілітація соматично та психічно хворих дорослих та дітей.	2
5.	Реабілітація осіб із залежністю від психоактивних речовин	2
6.	Основні правила безпеки при взаємодії з конем. Організація занять з іпотерапії.	2
7.	Сідлання та верхова їзда	2
8.	Верхова їзда з елементами вправ для людей з психоемоційними порушеннями	2
9.	Верхова їзда з елементами вправ для хворих на ДЦП, остеохондроз, поліомієліт	2
10.	Відновлення психоемоційного та фізичного стану у військових за допомогою іпотерапії	2
11.	Методики застосування продуктів бджільництва та оцінка їхнього терапевтичного впливу на організм	2
12.	Біологічні чинники оздоровлення та практичні методи застосування ресурсів бджолої сім'ї в реабілітації	2
13.	Методи оцінки якості та клінічного застосування продуктів бджільництва в сучасній медицині	2
14.	Методика та алгоритм проведення сеансів реабілітації в апібудиночках: поєднання віброакустичного, енергетичного та інгаляційного впливу	2
15.	Безпечне оздоровлення на пасіці: правила роботи з відвідувачами, профілактика алергій та практичні методи реабілітації	2

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Види реабілітації та їх специфіка	4
2.	Особливості організації та впровадження системи раннього втручання. Вживання, сенс життя та реабілітація.	4
3.	Використання методів психологічної допомоги при реабілітації. Особливості самопомоги при реабілітації	4
4.	Реабілітація членів сімей онкохворих дітей та дітей із обмеженими можливостями	4
5.	Особливості створення програм психологічної реабілітації співзалежних: підходи та методи	4
6.	Біологічні особливості коней	4

7.	Екстер'єрні особливості, годівля та утримання коней	4
8.	Етологія, зоопсихологія та інтелект коней	4
9.	Психофізіологічні аспекти лікування іпотерапією	4
10.	Верхова їзда з елементами вправ для хворих на ішемічну хворобу серця	4
11.	Апітерапія в реабілітації після вірусних та інфекційних захворювань	4
12.	Порівняльний аналіз антибактеріальних властивостей різних сортів меду	4
13.	Апітоксинотерапія при захворюваннях опорно-рухового апарату	4
14.	Використання продуктів бджільництва в сучасній дерматокосметології	4
15.	Психосоматичний вплив апітерапії: метод «сну на вуликах» (апібудиночки)	4

5. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- самооцінювання.

6. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проектного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму

7. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Реабілітаційна психологія практична дисципліна		
Практична робота 1.	Мета, принципи, завдання та функції реабілітації	10
Практична робота 2.	Реабілітаційний процес: фази та чинники. Мотивація в реабілітології.	10
Практична робота 3.	Місце і роль психодіагностики в реабілітаційному процесі	10
Практична робота 4.	Реабілітація соматично та психічно хворих дорослих та дітей.	10
Практична робота 5.	Реабілітація осіб із залежністю від психоактивних речовин	10
Самостійна робота	Розроблення програми самореабілітації	20
Модульна контрольна робота 1.		30

Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Коні для лікування, загартування та реабілітації психо-невральних та психодинамічних захворювань		
Практична робота 1.	Основні правила безпеки при взаємодії з конем. Організація занять з іпотерапії.	10
Практична робота 2.	Сідлання та верхова їзда	15
Практична робота 3.	Верхова їзда з елементами вправ для людей з психоемоційними порушенням	15
Практична робота 4.	Верхова їзда з елементами вправ для хворих на ДЦП, остеохондроз, поліомієліт	15
Практична робота 5.	Відновлення психоемоційного та фізичного стану у військових за допомогою іпотерапії	15
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 3. Апітерапія в реабілітації та оздоровленні пацієнтів		
Практична робота 1.	Методики застосування продуктів бджільництва та оцінка їхнього терапевтичного впливу на організм	10
Практична робота 2.	Біологічні чинники оздоровлення та практичні методи застосування ресурсів бджолої сім'ї в реабілітації	15
Практична робота 3.	Методи оцінки якості та клінічного застосування продуктів бджільництва в сучасній медицині	15
Практична робота 4.	Методика та алгоритм проведення сеансів реабілітації в апібудиночках: поєднання віброакустичного, енергетичного та інгаляційного впливу	15
Практична робота 5.	Безпечне оздоровлення на пасіці: правила роботи з відвідувачами, профілактика алергій та практичні методи реабілітації	15
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2 + M3) / 3 * 0,7 \leq 70$	
Залік		30
Всього за курс		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів студентів із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю студента залишається вчасне надання таких документів.
---	--

	<p>Відтермінування здачі завдань самостійної роботи у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагової для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації.</p> <p>Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).</p> <p>Відтермінування здачі екзамену може бути дозволене у випадку за умови погодження з деканатом.</p>
Політика щодо академічної доброчесності	<p>Студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://nubip.edu.ua/node/12654).</p> <p>Студенти повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.</p> <p>Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу/</p>
Політика щодо відвідування	<p>Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену.</p> <p>За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)</p>

8. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3640>;
- посилання на цифрові освітні ресурси;
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Бочелюк В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. / В.Й. Бочелюк, А.В. Турубарова. К. : Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
2. Джудіт Герман. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів, 2015. 416 с.
3. Дуб В. Реабілітаційна психологія : методичні матеріали до семінарських занять. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. 92 с.
4. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. К. НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.
5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.

7. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.
8. Психологічна підтримка та супровід дорослих і дітей у кризових ситуаціях: практикум. Вінниця. 2022. 131 с.
9. Тохтамиш О. М. Реабілітаційна психологія : навчально-методичний посібник / О.М. Тохтамиш. Вінниця : Віндрук, 2014. 100 с.

10. Апітерапія: крізь призму століть : монографія / О. І. Тихонов, С. О. Тихонова, Т. Г. Ярних та ін. ; за ред. О. І. Тихонова. Харків: НФаУ, 2019. 240 с.
11. Доказова апітерапія : навч. посіб. 2-ге вид., доповн. Київ: Медкнига, 2021. 232 с.
12. Бджільництво та апітерапія : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 травня 2022 р.). Харків: НФаУ, 2022. 158 с.
13. Галатюк О. Є. Бджільництво та профілактика хвороб: навч. посіб. / О. Є. Галатюк, С. О. Петренко. Одеса: Астропринт, 2020. 328 с.
14. Bee Products: An Overview of Sources, Biological Activities and Therapeutic Applications / A. S. Al-Waili et al. *PMC PubMed Central*, 2024.
15. Bee Products - Composition, Health Benefits and Medicinal Uses / edited by A. G. Hegazi. London : IntechOpen, 2022. 214 p.
16. Beekeepers as guardians of apitherapeutic knowledge in Estonia, SW Ukraine and NE Italy / R. Sõukand et al. *Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine*, 2025. Vol. 21, №. 1.
17. Apitherapy for diabetes mellitus: mechanisms and clinical implications / J. M. Sforcin et al. *Journal of Apicultural Research*, 2024.